Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

30 януари 2014 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Директива 2004/80/ЕО — Член 12 — Обезщетяване на пострадалите от умишлени престъпления, включващи употреба на сила — Изцяло вътрешно положение — Явна липса на компетентност на Съда“

По дело C-122/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale ordinario di Firenze (Италия) с акт от 20 февруари 2013 г., постъпил в Съда на 15 март 2013 г., в рамките на производство по дело

Paola C.

срещу

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: A. Borg Barthet, председател на състав, M. Berger (докладчик) и F. Biltgen, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за г-жа C., от P. Pellegrini, avvocato,

— за Кралство Испания, от S. Centeno Huerta, в качеството на представител,

— за Италианската република, от G. Palmieri и G. Palatiello, в качеството на представители,

— за Кралство Нидерландия, от M. K. Bulterman, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от A.-M. Rouchaud-Joët и F. Moro, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение съгласно член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда,

* Език на производството: италиански.

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 12 от Директива 2004/80/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно обезщетението на жертвите на престъпления (ОВ L 261, стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 31).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-жа C. и Presidenza del Consiglio dei Ministri (администрация на председателя на Министерски съвет) по повод отговорността на последната, произтичаща от липсата на транспониране на Директива 2004/80 от Италианската република и претърпените от г-жа C. вреди в резултат от това.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 7 и 11 от Директива 2004/80 гласят следното:

„(7) Настоящата директива създава система за сътрудничество с цел да улесни достъпа на жертвите на престъпления до обезщетение в презграничните случаи; […]

[…]

(11) Необходимо е да се създаде механизъм за сътрудничество между органите на държавите членки, за да се улесни достъпът до обезщетение в случаите, когато престъплението е извършено в държава членка, различна от тази, в която жертвата пребивава“.

4 Член 12 от тази директива, който се намира в раздел II от нея, озаглавен „Национални режими за обезщетение“, предвижда:

„1. Разпоредбите за достъп до обезщетение в презграничните случаи, установени с настоящата директива, се прилагат въз основа на действащите в държавите членки режими за обезщетение на жертвите на [умишлени] престъпления, [включващи употреба на сила,] извършени на тяхна територия.

2. Всички държави членки гарантират, че техните национални разпоредби предвиждат режими за справедливо и подходящо обезщетение на жертвите на [умишлени] престъпления, [включващи употреба на сила,] извършени на тяхна територия“.

Италианското право

5 В Италия Директива 2004/80 е транспонирана по-специално със Законодателен декрет 204 за прилагането на Директива 2004/80/ЕО относно обезщетението на жертвите на престъпления (Decreto legislativo n. 204 attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all’indennizzo delle vittime di reato) от 9 ноември 2007 г. (обикновена притурка към GURI № 261 от 9 ноември 2007 г.). Що се отнася до материалноправните условия за предоставяне на обезщетение от италианската държава, този декрет препраща към специалните закони, които предвиждат съответните форми на обезщетение за пострадали от извършени на територията на страната престъпления. Не всички включващи употреба на сила умишлени престъпления обаче попадат в приложното поле

на тези специални закони. Например няма специален закон, който да гарантира справедливо и подходящо обезщетение по смисъла на Директива 2004/80 на лице, пострадало от престъпление, включващо сексуално насилие, каквото е разглежданото в главното производство.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

6 Г-жа C. е поискала, след като запитващата юрисдикция установи отговорността на Presidenza del Consiglio dei Ministri, произтичаща от липсата на транспониране на Директива 2004/80, последната да бъде осъдена да ѝ изплати обезщетение за вреди в размер на 150 000 EUR.

7 Ищцата в главното производство твърди в тази връзка, че е пострадала от сексуално насилие, извършено от г-н M. Последният е бил осъден по частичен иск за обезщетение да изплати сумата от 20 000 EUR. Г-н M. обаче не е изпълнил задължението си. В момента на постановяване на осъдителното решение последният е бил лишен от свобода, не е притежавал имущество, нито е имал работа или жилище. Според г-жа C., когато бъде освободен, г-н M. няма да разполага със секвестируемо имущество, а освен това ще бъде експулсиран от Италия, поради което тя ще изгуби всякаква възможност да получи справедливо и подходящо обезщетение от него. Следователно Италианската република не приела мерките, необходими да ѝ гарантират поне справедливо и подходящо обезщетение, като по този начин не изпълнила задължението си по член 12 от Директива 2004/80.

8 Пред запитващата юрисдикция Presidenza del Consiglio dei Ministri твърди, че искът следва да бъде отхвърлен, тъй като е недопустим и неоснователен. Тя по-специално сочи, че Директива 2004/80 има за цел да уреди единствено обезщетяването на пострадали от умишлени престъпления, включващи употреба на сила, в презгранични случаи, докато разглежданото престъпление е било извършено на територията на Италия, а пострадалото лице е италианска гражданка.

9 В тази връзка запитващата юрисдикция счита, че макар целта на Директива 2004/80 е да се създадат мерки, които да улеснят получаването на обезщетение от лицата, пострадали от престъпления в презгранични случаи, както и на пострадалите от престъпления лица да се осигури възможност всякога да се обръщат към орган в държавата членка, в която пребиват, все пак член 12, параграф 2 от тази директива би могъл да се тълкува в смисъл, че въвежда задължение всички държави членки да приемат актове, които да могат да гарантират обезщетяването на лица, пострадали от умишлени и включващи употреба на сила престъпления. В такъв случай Италианската република би се оказала в неизпълнение на задълженията си, доколкото вътрешноправаната ѝ уредба предвижда режим на обезщетение само за определени престъпления, сред които не са включващите случаи на сексуално насилие.

10 При тези условия Tribunale ordinario di Firenze решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 12 от Директива [2004/80] да се тълкува в смисъл, че позволява на държавите членки да предвиждат обезщетение за пострадалите от някои категории умишлени или включващи употреба на сила престъпления, или, обратно, че задължава държавите членки, в изпълнение на посочената директива, да въведат механизъм за обезщетяването на пострадалите от всички умишлени или включващи употреба на сила престъпления?“.

Относно компетентността на Съда

11 Най-напред следва да се напомни, че Директива 2004/80, видно от съображение 7, „създава система за сътрудничество с цел да улесни достъпа на жертвите на престъпления до обезщетение в презграничните случаи“. В тази връзка съображение 11 от нея уточнява, че е „[н]еобходимо […] да се създаде механизъм за сътрудничество между органите на държавите членки, за да се улесни достъпът до обезщетение в случаите, когато престъплението е извършено в държава членка, различна от тази, в която жертвата пребивава“.

12 Съдът вече е подчертал, че Директива 2004/80 предвижда обезщетяване единствено при включващо употреба на сила умишлено престъпление, извършено в държава членка, различна от тази, в която обичайно пребивава пострадалият от престъпление (Решение от 28 юни 2007 г. по дело Dell'Orto, C-467/05, Сборник, стр. I-5557, точка 59).

13 В рамките на главното производство от акта за преюдициално запитване обаче следва, че г-жа C. е пострадала от умишлено престъпление, включващо употреба на сила, извършено на територията на държавата членка, в която същата пребивава, а именно Италианската република. Следователно разглежданото в главното производство положение не попада в приложното поле на Директива 2004/80, а единствено на националното право.

14 При изцяло вътрешно положение обаче по принцип Съдът не е компетентен да се произнася по поставения от запитващата юрисдикция въпрос.

15 Действително съгласно постоянната съдебна практика дори при такова положение Съдът може да извърши исканото тълкуване, когато в производства като разглежданото националното право изисква запитващата юрисдикция да даде възможност на гражданите на съответната държава да се ползват от същите права, които гражданин на друга държава членка, намиращ се в същото положение, би могъл да получи въз основа на правото на Съюза (вж. по-специално Решение от 21 февруари 2013 г. по дело Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia и др., C-111/12, точка 35 и цитираната съдебна практика). Същевременно Съдът не следва да поема инициатива в това отношение, ако от акта за преюдициалното запитване не е видно, че запитващата юрисдикция има подобно задължение (вж. в този смисъл Решение от 22 декември 2010 г. по дело Omalet, C-245/09, Сборник, стр. I-13771, точки 17 и 18).

16 Всъщност в рамките на разделянето на правомощията между юрисдикциите на Съюза и националните юрисдикции Съдът трябва да вземе предвид фактическия и правен контекст, в който се вписват преюдициалните въпроси, очертан в акта за преюдициално запитване (Решение от 23 април 2009 г. по дело Angelidaki и др., C-378/07-C-380/07, Сборник, стр. I-3071, точка 48 и цитираната съдебна практика).

17 В случая следователно е достатъчно да се констатира, че макар в писменото си становище Европейската комисия да поддържа, че такова задължение произтича от италианското конституционно право, от самия акт за преюдициално запитване не следва, че италианското право изисква запитващата юрисдикция да даде възможност на г-жа C. да се ползва от същите права, които гражданин на друга държава членка, намиращ се в същото положение, би могъл да получи въз основа на правото на Съюза.

18 При тези условия на основание член 53, параграф 2 от Процедурния правилник следва да се приеме, че Съдът явно не разполага с компетентност, за да отговори на въпроса, поставен от Tribunale ordinario di Firenze.

По съдебните разноски

19 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) определи:

Съдът на Европейския съюз е явно некомпетентен да отговори на въпроса, отправен от Tribunale ordinario di Firenze (Италия).

Подписи